

Sygn. akt. I AGa 86/19

POSTANOWIENIE

Dnia 13 marca 2020r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący : SSA Elżbieta Kuczyńska (spr.)

Sędziowie: SA Elżbieta Borowska

SA Jadwiga Chojnowska

Protokolant : Justyna Stolarewicz

po rozpoznaniu w dniu 28 lutego 2020 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z wniosku **J. B.**

z udziałem (...)w G., *Prokuratora Okręgowego w (...),(...)w S. i Powiatu (...)*

o ustalenie wynagrodzenia

na skutek apelacji (...) w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 21 stycznia 2019r., sygn. akt V GCo 2/19

postanawia:

I. ***Zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że ustalić J. B. ostateczne miesięczne wynagrodzenie za tytułu pełnienia funkcji zarządcy przymusowego nad (...)w G. za okres sprawowania funkcji od 9 marca 2016 r. do 1 marca 2017 r. w wysokości 10 000 zł brutto i oddalić wniosek J. B. w pozostałej części;***

II. ***Nie obciążać zarządcy przymusowego J. B. kosztami postępowania odwoławczego poniesionymi przez (...) w G..***

(...)

Sygn. akt I A Ga 86/19

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 21.01.2019 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie na wniosek J. B. ustalił ostateczne miesięczne wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji zarządcy przymusowego nad (...)w G. w wysokości 19 680 zł , w tym 23 % podatku VAT, za sprawowanie funkcji w okresie od 9 marca 2016 r. do 30 września 2018 r., płatne z przychodów uzyskiwanych przez przedsiębiorstwa objęte zarządem przymusowym.

Sąd Okręgowy wskazał, że na skutek wyroku wydanego przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku z dnia 01.10.2018 r. sygn. akt I A Ga 54/18 upadło zabezpieczenie roszczenia w postaci zarządu przymusowego nad (...)w G. udzielone postanowieniem z 13.04.2015 r. przez Sąd Okręgowy w (...). Postanowieniem z 10.12.2018 r. Sąd Apelacyjny stwierdził upadek zabezpieczenia.

J. B. funkcję zarządcy przymusowego sprawował od 9 marca 2016 r. obejmując ją po poprzednim zarządcy E. B. (akta V GCo 10/16). Ostateczne miesięczne wynagrodzenie dla poprzedniego zarządcy zostało ustalone postanowieniem z 10.01.2017 r. w sprawie V GCo 53/15 w wysokości 12 000 zł miesięcznie za okres od 24.04.2015 r. do 9 marca 2015 r.

Uzasadniając przyznanie wynagrodzenia w żądanej wysokości Sąd Okręgowy podkreślił, że J. B. zarząd objął w okresie trudnym dla szpitala i narastających „konfliktów pomiędzy załogą szpitala, Powiatem (...) a dotychczasowym zarządcą przymusowym”. Sąd wskazał, że przedstawione sprawozdanie wskazuje, że obecna sytuacja szpitala jest na tyle uporządkowana i stabilna, że można spodziewać się właściwego funkcjonowania w zakresie zapewnienia opieki zdrowotnej mieszkańców Powiatu. Działania (zarządcy) doprowadziły nie tylko do pozyskania nowej kadry lekarzy, ale i zapobiegły zerwaniom kontraktów przez dotychczasowych; także do podpisania korzystnych umów z NFZ. Sąd nie znalazł podstaw do zakwestionowania sprawozdania z działalności zarządcy w okresie od 9 marca 2016 r. do 30 września 2018 r. Podkreślił że zarządca przymusowy swymi działaniami przywrócił i unormował współpracę z jedynym udziałowcem spółki tj. Powiatem (...).

Sąd pierwszej instancji powołał się na przepis art. 939 § 1 k.p.c. w zw. z art. 752⁴ § 1 k.p.c. i ocenił, że kwota wynagrodzenia ustalona w wysokości 19 680 zł brutto za w/w okres jest adekwatna do nakładu pracy i dokonanych w toku postępowania czynności. Podkreślił, że czynności te przyczyniły się do zwiększenia dochodowości spółki oraz wyprowadziły ją z bardzo trudnej sytuacji i wymagały dużego nakładu pracy.

Apelację od tego postanowienia (k. 161 i nast.) wniósł(...) w G. zaskarżając je w części, tj.:

- co do kwoty 113 974,20 zł za okres od 9 marca 2016 r. do 1 marca 2017 r., tj. ponad kwotę 10 000 zł, która przysługiwała wnioskodawcy w tym okresie i została mu wypłacona,

- co do kwoty 373 285,16 zł za okres od 2 marca 2017 r. do 30.09.2018 r.

W apelacji zarzucono naruszenie art. 939 § 1 k.p.c. a w jej wniosku skarżący domagał się zmiany zaskarżonego postanowienia poprzez oddalenie wniosku zarządcy przymusowego o ustalenie ostatecznego wynagrodzenia – w zaskarżonej części i zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie jego uchylenia w zaskarżonej części i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Skarżący wniósł też o przeprowadzenie dowodu z dokumentów załączonych do apelacji, szczegółowo w niej opisanych, dowodu z przesłuchania stron i dowodu z przesłuchania wskazanych w apelacji świadków.

Postanowieniem z 5 lutego 2019 r. (k. 357) Sąd Okręgowy odrzucił apelację uznając, że od postanowienia nie przysługuje żaden środek odwoławczy – ani zażalenie, ani apelacja.

Na skutek zażalenia skarżącego (k. 366) Sąd Apelacyjny w Białymstoku postanowieniem z 29 maja 2019 r. (sygn. akt I A Gz 79/19) uchylił powyższe postanowienie. Uznał, że postanowienie z 21.01.2019 r. jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie z udziałem tychże uczestników. Zauważył, że skarżącego, który nie był stroną postępowania w sprawie V GC 86/15, wskazano w zaskarżonym postanowieniu, jako podmiot zobowiązany do wypłaty wynagrodzenia. Wskutek tego orzeczenia apelacji nadano bieg.

Wnioskodawca, w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie, jak również o pominięcie wniosków dowodowych o przesłuchanie zarządcy A. B. i świadków T. B. oraz T. P. i M. M. oraz o przeprowadzenie dowodów z dołączonych dokumentów i z zeznań świadków D. S., S. T., C. T.. Wniósł też o zasądzenie kosztów postępowania.

W piśmie procesowym z 10.09.2019 r. (k. 476) skarżący (...) w G. wnosił o oddalenie wniosków dowodowych zarządcy przymusowego.

Na mocy zarządzenia z 28.10.2019 r. (k. 484) zarządzono doręczenie odpisów postanowienia z 21.01.2019 r. stronom postępowania w sprawie w której udzielono zabezpieczenia przez ustalenie zarządu tymczasowego tj. V GC 86/15 SO (I A Ga 54/18 SA) i biorącemu udział w tym postępowaniu Prokuratorowi oraz przedstawienie akt ponownie Sądowi Apelacyjnemu po upływie terminów do wniesienia środka odwoławczego. Termin ten upłynął bezskutecznie. Zainteresowani i Prokurator nie zajęli też żadnego stanowiska w postępowaniu odwoławczym wobec apelacji(...)w G..

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelację należało uwzględnić, aczkolwiek z innych przyczyn, niż wskazane w środku odwoławczym.

Podstawą materialnoprawną orzekania w tej sprawie, na mocy odesłania z art. 752⁴ § 1 k.p.c., jest przepis art. 939 k.p.c. Daje on z jednej strony zarządcy przymusowemu prawo żądania wynagrodzenia i zwrotu poniesionych z własnych funduszy – w związku z wykonywaniem zarządu – wydatków oraz określa kryteria ustalania wynagrodzenia (§1), z drugiej strony stanowi o ograniczeniach w dochodzeniu wynagrodzenia i ustanawia prekluzyjny termin do zgłoszenia roszczenia o wynagrodzenie stanowiąc, że zarządca traci roszczenia, jeśli ich nie zgłosił w ciągu miesiąca po ustąpieniu z zarządu lub po jego ustaniu (§2). Istotne było zatem w ramach rozpoznawania wniosku ustalenie w pierwszej kolejności, czy został on wniesiony w terminie prekluzyjnym, czy też po terminie, co skutkowałoby oceną, że zarządca utracił roszczenie i oddaleniem wniosku.

W niniejszej sprawie trudno mówić o ustąpieniu zarządcy przymusowego z zarządu, bowiem mamy do czynienia z sytuacją ustania zarządu przymusowego wskutek upadku zabezpieczenia. Przedmiotem zabezpieczenia udzielonego na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie z 13.04.2015 r. w sprawie sygn. VIII GCo 68/15 były roszczenia niepieniężne powoda (...)w S. przeciwko Powiatowi (...). W sprawie zastosowanie znajduje zatem przepis art. 757 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2017 r., albowiem – co jest bezsporne – zabezpieczenie zostało udzielone postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 13.04.2015 r. Jak wynika zaś z przepisów przejściowych ustawy z 7 kwietnia 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia dochodzenia wierzytelności (Dz.U. 2017.933) tj. art. 14, do zabezpieczeń udzielonych w postępowaniach zabezpieczających wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się art. 754⁽¹⁾ i art. 757 ustawy zmienianej w art. 2, w brzmieniu dotychczasowym. Zgodnie z nim, jeżeli przepis szczególnie nie stanowi inaczej albo sąd inaczej nie postanowi, zabezpieczenie udzielone według przepisów niniejszego tytułu upada po upływie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu. Na wniosek obowiązany sąd wydaje postanowienie stwierdzające upadek zabezpieczenia.

W przedmiotowej sprawie zabezpieczenie upadło zatem – z mocy prawa – z upływem dnia 1 listopada 2018 r., a w konsekwencji zarządca przymusowy z wnioskiem o wynagrodzenie winien wystąpić najpóźniej 1 grudnia 2018 r., tymczasem będący przedmiotem tego postępowania wniosek złożył 10 stycznia 2019 r. Bez znaczenia dla tej oceny pozostaje data wydania przez Sąd Apelacyjny postanowienia stwierdzającego upadek zabezpieczenia oraz data dowiedzenia się o powyższym przez zarządcę przymusowego. Postanowienie powyższe ma charakter deklaracyjny i nie wpływa na bieg terminu określonego w art. 939 § 4 k.p.c. Z tego względu nie można podzielić poglądu zarządcy przymusowego, że wniosek wniósł w terminie, bo w ciągu miesiąca od otrzymania informacji o wydaniu postanowienia stwierdzającego upadek zabezpieczenia. Dodatkowo można wskazać, że wnioskodawca posiadał wiedzę o wydaniu wyroku skutującego upadkiem zabezpieczenia i miał możliwość wystąpić z wnioskiem o wynagrodzenie w terminie, co wynika wprost z akt V GCo 66/18 Sądu Okręgowego w Olsztynie. W sprawie tej wnioskodawca wystąpił bowiem z analogicznym wnioskiem (różniącym się jedynie co do kwoty wnioskowanego wynagrodzenia) pismem z dnia 29.10.2018 r., które wpłynęło do Sądu 31.10.2018 r. powołując się na jego wstępie wprost na upadek zabezpieczenia wskutek wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 1 października 2018 r. Wniosek ten następnie pismem procesowym z 27 grudnia 2018 r. cofnął, co skutkowało prawomocnym umorzeniem postępowania.

Wystąpienie z wnioskiem o wynagrodzenie po terminie określonym w art. 939 § 4 k.p.c. jest bezskuteczne, w tym sensie, że skoro przepis stanowi o „utracie roszczeń”, to wniosek nie mógł być uwzględniony i podlegał oddaleniu. Powyższe uszło uwagi Sądu pierwszej instancji, co skutkowało naruszeniem przepisu art. 939 § 4 k.p.c. Naruszenie to należy kwalifikować w kategorii naruszenia prawa materialnego, które Sąd Apelacyjny bierze pod uwagę z urzędu. Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska zarządcy przymusowego zmierzającego do wykazania, że kwestia zachowania terminu do wystąpienia z wnioskiem o przyznanie wynagrodzenia to kwestia o charakterze procesowym i wobec niesformułowania w środku odwoławczym zarzutu naruszenia art. 939 § 4 k.p.c. nie może być wzięta pod uwagę przez Sąd odwoławczy. Choć generalnie Kodeks postępowania cywilnego zawiera normy o charakterze procesowym, to nie ulega wątpliwości, że od tej reguły istnieją wyjątki, wśród których najbardziej znanymi są np. art. 189 k.p.c., czy art. 840, 841 k.p.c. O tym czy norma ma charakter stricte procesowy, czy materialny nie stanowi bowiem wyłącznie jej lokalizacja w określonym zbiorze przepisów, ale przedmiot regulacji. Normy kreujące określone uprawnienia i prawa, które mogą być przedmiotem odrębnego, całościowego rozstrzygnięcia sądu na skutek zgłoszenia stosownego żądania/wniosku osadzonego na konkretnym podłożu materialnoprawnym mają charakter przepisów prawa materialnego. W przepisach dotyczących zarządu w toku egzekucji z nieruchomości takimi normami o charakterze materialnoprawnym są przepisy art. 935 § 3, 936 zd. 3, 938 § 1 i art. 939 k.p.c. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, przy uwzględnieniu, że nie ma całkowitej jedności w piśmiennictwie prawniczym co do tego, jaki charakter ma termin dochodzenia roszczenia zarządcy przymusowego o wynagrodzenie, należy zatem przychylić się do przeważającej grupy poglądów optujących za uznaniem jego materialnoprawnego charakteru (np. Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego pod red. J. Jankowskiego, wydawnictwo CH.BECK, Warszawa 2013 tom II, komentarz do art. 939, teza 11; Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego pod red. T. Szanciło, tom II, wydanie 1, Legalis; F. Zedler w Postępowanie zabezpieczające. Komentarz i orzecznictwo, t. 3, Toruń 1995, str. 233; A. Barańska – Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego pod red. K. Piaseckiego, t. II, s. 1027). Pogląd, na który powołał się zarządca przymusowy, wyrażony w Komentarzu do Kodeksu postępowania cywilnego pod red. K. P. jest odosobniony i nie został szerzej uzasadniony. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, tylko pozornie zachodzi analogia do sytuacji unormowanej w przepisie art. 109 k.p.c. tj. do roszczenia o zwrot kosztów procesu. W tamtym przypadku regulacja dotyczy stron postępowania i chodzi o realizację procesowej zasady akcesoryjności roszczeń o zwrot kosztów postępowania w stosunku do postępowania głównego, natomiast w tym przypadku chodzi o roszczenie podmiotu nie będącego stroną postępowania sądowego ani jej reprezentantem – zarządcy przymusowego, które może być dochodzone w postępowaniu odrębnym od postępowania głównego, gdyż postępowanie zabezpieczające, aczkolwiek związane z postępowaniem głównym, może się toczyć niezależnie od tego postępowania. Orzeczenie w tym przedmiocie nie jest więc rozstrzygnięciem formalnym lub mającym charakter incydentalny, czy akcesoryjny skoro dotyczy uprawnienia materialnoprawnego, wynikającego ze sprawowania zarządu nad przedsiębiorstwem i jest zaliczane do orzeczeń co do istoty sprawy. Bez znaczenia dla oceny charakteru roszczenia zarządcy jako materialnoprawnego i terminu z § 4 jako prekluzyjnego terminu prawa materialnego jest to, że finalnie ustalone przez sąd wynagrodzenie może stać się częścią kosztów postępowania zabezpieczającego w rozumieniu art. 745 k.p.c.

Z tych względów, dostrzegając fakt wystąpienia przez zarządcę z przedmiotowym wnioskiem o wynagrodzenie po upływie miesiąca od ustania zarządu, czyli po utracie roszczenia, Sąd odwoławczy nie mógł tej kwestii pominąć pomimo niesformułowania w środku odwoławczym w sposób wyraźny zarzutu naruszenia przepisu art. 939 § 4 k.p.c. W granicach apelacji i kognicji Sądu drugiej instancji mieści się bowiem rozpoznanie wszystkich prawnomaterialnych aspektów sprawy, niezależnie od przedstawionych zarzutów. Z drugiej strony, mógł orzekać tylko w granicach zaskarżenia ponieważ kognicja Sądu Apelacyjnego obejmuje tylko ten fragment sprawy (tę część postanowienia), która została objęta wskazaniem, co jest zaskarżone tj.: co do kwoty 113 974,20 zł za okres od 9 marca 2016 r. do 1 marca 2017 r., tj. ponad kwotę 10 000 zł miesięcznie, która przysługiwała wnioskodawcy w tym okresie i została mu wypłacona oraz co do kwoty 373 285,16 zł za okres od 2 marca 2017 r. do 30.09.2018 r. W części niezaskarżonej postanowienie uprawomocniło się i nie mogło być zmienione.

Z powyższych względów, zbędne było też odnoszenie się do sformułowanego w apelacji zarzutu naruszenia art. 939 § 1 k.p.c. zmierzającego do wykazania, że za pierwszy ze wskazanych okresów sprawowania zarządu, tj. od 9 marca 2016 r. do 1 marca 2017 r., zarządcy nie należało się wynagrodzenie wyższe od już wypłaconego w wysokości 10

000 zł brutto miesięcznie, a za drugi, tj. od 2 marca 2017 r. do 30.09.2018 r. nie należało się w żadnej wysokości ze względu na odebranie zarządu własnego spółce po dniu 1 marca 2017 r. postanowieniem Sądu Rejonowego w Olsztynie z 1 marca 2017 r. otwierającym postępowanie sanacyjne i ustanawiającym zarządcę restrukturyzacyjnego. Jednocześnie, zbyteczne było prowadzenie postępowania dowodowego w kierunku wynikającym z wniosków dowodowych apelującego i wnioskodawcy.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.

Uwzględniając natomiast specyfikę tej sprawy i powody dla których apelacja została uwzględniona w całości Sąd drugiej instancji ocenił, że zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek, aby nie obciążać wnioskodawcy kosztami postępowania apelacyjnego poniesionymi przez (...)w G. (art. 102 k.p.c.).

(...)